

BI-520

Seat No. _____

B. Ed. (Sem. II) Examination

March / April - 2014

**EDEC-224 : Sanskrit Content Cum
Methodology**

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

૧ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ૨૦
ઉત્તર આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં હોવા જોઈએ.

(અ) (૧) સર્વનામની વ્યાખ્યા આપી સર્વનામના પ્રકારો જણાવો
અને દરેક સર્વનામનો વાક્યમાં ઉપયોગ કરો.

(૨) ઉપ, અનુ, પરિ, પ્ર અને આ ઉપસર્ગોના ઉપયોગવાળા
બબ્બે શબ્દો બનાવો અને દરેકના અર્થ આપો.

(બ) (૧) યદપિ અહં પૃચ્છામિ તથાપિ ત્વં ન વદસિ। આ વાક્યનું
અનાદરાર્થે ષષ્ઠીમાં રૂપાંતર કરી બે ઉદાહરણ આપી
અનાદરાર્થે ષષ્ઠી પ્રયોગના બે નિયમો લખો.

(૨) સંસ્કૃતમાં કૃદંતના પ્રકારો જણાવો. પ્રત્યેક કૃદંતના પ્રત્યયો
અને તેના બબ્બે ઉદાહરણ આપો.

(ક) (૧) અવ્યય એટલે શું તે જણાવી નીચેના અવ્યયોનો વાક્ય
પ્રયોગ કરો. વિના, સહ, અલમ્ અને અપિ।

(૨) સંખ્યાવાચક અને સંખ્યાપૂરક (સંખ્યાનુંક્રમ વાચક) શબ્દો
વચ્ચેનો તફાવત ઉદાહરણ સાથે સ્પષ્ટ કરો.

२ नीयेनामांथी कोर्ष पशु बे प्रश्नोना भुदासर उत्तर आपो. प्रत्येक १०
उत्तर आशरे २०० शब्दोमां डोवो जोर्षमे.

(१) भज गोविंदम् पद्यमां २शू थयेला विचारो तभारा शब्दोमां
वर्षावो.

(२) (अ) गुजराती, छिन्दी के अंग्रेजोमां अनुवाद करो :

राजा : (हस्तं निरीक्ष्य) कथं चक्रवर्तिलक्षणम् अपि
अनेन धार्यते।

द्वितीया : सुव्रते। न शक्य एष वाचामात्रेण
विरमपितुम्। गच्छ त्वम्। मदीये उटजे
ऋषिकुमारस्य मार्कण्डे – यस्य वणीचित्रितो
मृत्तिकामयूरस्तिष्ठति। तम् अस्य उपहर।

प्रथम : तथा। (इति निष्क्रान्ता)

बालः : अनेनैव तावत्कीडिष्यामि। (इति तापसी
विलोक्य हसन्ति।)

(ब) एकस्यापि हि दोषेण वृन्दमायाति वाच्यताम्।

अनुवाद करो टूंकमां अर्थ समजावो.

(३) (अ) अस्माकम् राज्यम् विशे संस्कृतमां छ वाक्यो लपो.

(ब) भासना साहित्य प्रदान विशे टूंकनोंध लपो.

३ सूयव्या प्रभाशे करो :

५

(१) कोर्ष पशु अेक रूप ओणभावो :

याभिः, बालानाम्

(२) उपमन्युः धेनुनाम् सह वने दिने गच्छन्ति। (वाक्य सुधारो)

(३) ८, ६६ अंकोने संस्कृतमां लपो.

(४) भर्तरि गते प्रिया किं करोति। (सति सप्तमी दूर करो)

(५) हिंसा सहितं विज्ञानं _____ कल्पते। (सर्वनाशनुं योग्य
रूप भूको)

- ૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ૨૦
ઉત્તર આશરે ૪૦૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ :
- (૧) સંસ્કૃતના આદર્શ પાઠ્યપુસ્તકનાં લક્ષણો જણાવી ધોરણ-૧૦ના પાઠ્યપુસ્તકનું મૂલ્યાંકન કરો.
 - (૨) સંસ્કૃતમાં મૌખિક કાર્યનું મહત્ત્વ જણાવો. મૌખિક કાર્યમાં થતા દોષો વર્ણવો તે નિવારવા તમે શું કરશો ?
 - (૩) સંસ્કૃત ભાષા અધ્યાપનમાં ઉપયોગી શૈક્ષણિક સાધનોની યાદી બનાવી-શૈક્ષણિક સાધનોના ઉપયોગથી વર્ગખંડમાં થતા ફાયદાઓની ચર્ચા કરો.

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર આપો. પ્રત્યેક ૧૦
ઉત્તર આશરે ૨૦૦ શબ્દોમાં હોવો જોઈએ :
- (૧) સંસ્કૃત ભાષા અધ્યાપનમાં ભાંડારકર પદ્ધતિનું મહત્ત્વ અને મર્યાદાઓ જણાવો.
 - (૨) સંસ્કૃતમાં અશુદ્ધ ઉચ્ચારણનાં કારણો જણાવી તે સુધારવાના ઉપાયો સૂચવો.
 - (૩) ગદ્ય શિક્ષણની પદ્ધતિઓ જણાવી મનોવૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિના અસ્તિત્વનાં કારણો આપો.

- ૬ નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : ૫
- (૧) સંસ્કૃત લેખનમાં ખરાબ હસ્તાક્ષરોના કારણો જણાવો.
 - (૨) સંસ્કૃત પદ્ય અધ્યાપનમાં તુલના પદ્ધતિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
 - (૩) ધોરણ-૯ના કોઈ પણ પદ્ય એકમના મૂલ્યાંકન માટેની એક અનાત્મલક્ષી કસોટી તૈયાર કરો.
 - (૪) સંસ્કૃતમાં મૂલ્યાંકનનું મહત્ત્વ જણાવો.
 - (૫) સંસ્કૃત બ્લ્યુપ્રિન્ટની રચનામાં મુખ્ય કઈ બાબતો પર ધ્યાન રાખશો ?

ENGLISH VERSION

1 Answer to the point any two of the following questions. Each answer should be in about 400 words : 20

- (a) (1) Define noun and its types. Use each in the sentence.
- (2) Explain the names and make two words by using prefix उप, अनु, परि, प्र and आ
- (b) (1) यदपि अहं पृच्छामि तथापि त्वं न वदसि। Transform this sentence in अनादरार्थेषष्ठी प्रयोग. Give the two rules of अनादरार्थेषष्ठी प्रयोग with two illustrations.
- (2) Mention the various types of gerund in Sanskrit. Write their प्रत्ययाः and provide two illustrations of every gerund.
- (c) (1) What is preposition ? Use them in sentences विना, सह, अलम् and अपि।
- (2) Explain the difference between numerical and number - completion words with examples.

2 Answer to the point any two of the following questions. Each answer should be in about 200 words :

10

(1) Explain the thought of poem भज गोविंदम् in your words.

(2) (a) Translate in to Gujarati, Hindi and English :

राजा : (हस्तं निरीक्ष्य) कथं चक्रवर्तिलक्षणम् अपि अनेन धार्यते।

द्वितीया : सुव्रते। न शक्य एष वाचामात्रेण विरमपितुम्। गच्छ त्वम्। मदीये उटजे ऋषिकुमारस्य मार्कण्डे – यस्य वणीचित्रितो मृत्तिकामयूरस्तिष्ठति। तम् अस्य उपहर।

प्रथम : तथा। (इति निष्क्रान्ता)

बालः : अनेनैव तावत्क्रीडिष्यामि। (इति तापसी विलोक्य हसन्ति।)

(b) Translate into Gujarati and explain its meaning in brief : एकस्यापि हि दोषेण वृन्दमायाति वाच्यताम्।

(3) (a) Write six sentence in Sanskrit about अस्माकम् राज्यम्।

(b) Write short note about literary contribution of भास।

3 Do as directed :

5

(1) Identify any one form :

याभिः, बालानाम्

(2) उपमन्युः धेनुनाम् सह वने दिने गच्छन्ति। (correct the sentence)

(3) 9, 66 write these into Sanskrit.

- (4) भर्तरि गते प्रिया किं करोति। (locative absolute)
- (5) हिंसा सहितं विज्ञानं _____ कल्पते। (Put the proper form of सर्वनाश)

4 Answer to the point any two of the following questions. Each answer should be in about 400 words : 20

- (1) State the characteristics of a good Sanskrit text book and evaluate the Sanskrit text book of Std. X.
- (2) Mention the importance of oral work in Sanskrit. State the limitations in oral work. What will you do to over come them ?
- (3) By making the list of Audio-visual aids explain the benefits of Audio-visual aids in Sanskrit language teaching.

5 Answer to the point of any two of the following question. Each answer should be in about 200 words : 10

- (1) Mention the merits and demerits of Bhandarkar method in Sanskrit language teaching.
- (2) Mention the causes of in correct Pronunciation in Sanskrit and explain the remedy for its improvement.
- (3) State the methods of prose teaching and after stating the causes of the existent of the psychological method.

6 Give answer of the following questions :

5

- (1) Mention the causes of bad hand writing in Sanskrit.
 - (2) Explain the concept of comparative method in teaching Sanskrit poetry.
 - (3) Prepare one objective test for the evaluation of any poetry unit of Std. IX.
 - (4) Explain the importance of evaluation in Sanskrit.
 - (5) Which points will you keep in mind while constructing Sanskrit Blue-Print ?
-